

Respectiv Academician al Academiei Naționale de Științe Ecologice din Republica Moldova; Laureat al Premiului Academiei Române; Laureat al Premiului Academiei Oamenilor de Știință din România; Laureat al Premiului Targului Internațional de Carte de la Paris

Dr. Rodica CONSTANTIN

medic primar boli interne

Ec. Elena GROZEA

Laureată al Premiului Academiei Oamenilor de Știință din România

Prof. gradul I Cătălin Marian PÎRVU

Laureat al Premiului Academiei Oamenilor de Știință din România

Prof. gradul I Luminița Gabriela PÎRVU

Laureată al Premiului Academiei Oamenilor de Știință din România

Prof. gradul I Învățământ Preșcolar

Titiana LUNCAȘU

Laureată al Premiului Academiei Oamenilor de Știință din România

Prof. gradul I Dana Maria BURDUȘEL

TRATAMENTE NATURISTE CU TINCTURI DIN ARBORI ȘI ARBUȘTI

**Editura ASAB
București, 2018**

1. MATERIALE NECESARE BIOTERAPIEI

Pentru prepararea medicamentelor folosite la tratarea organismului uman se folosesc țesuturi embrionare vegetale și substanțe pentru extragerea principiilor active din țesuturi.

1.1 MATERIALE BIOLOGICE

Se folosesc țesuturi vegetale proaspete, reprezentate prin țesuturi meristemice din muguri terminali sau axilari, vârstare tinere sau mlădițe, ramuri tinere, bobocii, rădăcini tinere, scoarța internă a rădăcinilor, scoarța ramurilor tinere, amenți, seva sau limfa, semințe și alte țesuturi aflate în faza de creștere.

După origine și gradul de dezvoltare a celulelor există meristeme primordiale (promeristeme), meristeme primare și meristeme secundare.

1.1.1 Meristeme primordiale (promeristeme) ocupă în plantă o poziție apicolă reprezentate prin vârful vegetativ al rădăcinii și tulpinii la pteridofite, gimnosperme și angiosperme unde celulele se află într-o continuă diviziune. Mugurii plantelor reprezintă partea apicolă, nedezvoltată și embrionară a tulpinii și ramificațiilor ei. Mugurii terminali sunt dispuși în vârful tulpinii și al ramurilor cu rol în creșterea în lungime; mugurii axilari sunt dispuși la noduri, respectiv la subsuoara frunzelor de pe tulpină și ramuri. Funcțional există muguri floralii, care dau naștere la flori, muguri foliari care generează ramuri producătoare de frunze, muguri micști care generează ramuri pe care se află frunze și flori.

1.1.2 Meristeme primare iau naștere din meristemele primordiale și se află în continuarea lor. Determină creșterea în lungime a rădăcinilor și tulpinilor. După poziția lor există meristeme primare apicole, intercalare și laterale.

Meristeme primare apicole sunt situate în vârfurile vegetative ale tulpinilor, ramurilor, rădăcinilor și radicelelor. Pentru tratament se recoltează vârfurile vegetative ale plantelor, frunze abia ieșite din muguri, boboci de flori, rădăcini tinere, scoarța rădăcinilor (cortexul intern).

Meristeme primare intercalare se găsesc la graminee în lungul tulpinii, deasupra nodurilor.

Meristemele primare laterale contribuie la creșterea în grosime a tulpinii, ramurilor și rădăcinilor. Se recoltează scoarța internă a ramurilor sau scoarța internă a rădăcinilor.

1.1.3 Meristemele secundare își au originea în celulele parenchimatice mature, definitive, care dobândesc capacitatea de a se divide. Au o poziție laterală și sunt întâlnite numai la gimnosperme și angiosperme reprezentate de cambiu și felogen. Se recoltează scoarța tânără până la lemn și se folosește cortexul intern.

1.1.4 Amentii sunt inflorescențe. Un ament este spic simplu de dimensiune redusă care poartă flori mici fără caliciu și corolă, unisexuate, posesoare fie de stamine, fie de pistile. Staminele produc o cantitate importantă de polen. Polenizarea este anemofilă (prin vânt).

1.1.5 Scoarța tulpinii și scoarța ramurilor tinere. Conțin țesuturi aflate în faza de creștere, în plus scoarța internă conține meristem lateral format din zona generatoare libero-lemnoasă formată din celule vii nediferențiate care generează țesutul felodermic către exterior și țesut lemnos către interior.

Pentru tratament se folosește scoarța ramurilor tinere de lămâi (*Citrus limonum*), de coacăz negru (*Ribes nigrum*), salcie (*Salix alba*).

1.1.6 Mugurii reprezintă principalul rezervor de meristem primar, cu o capacitate rapidă de multiplicare celulară. La nivelul meristemului se găsesc toate genele plantei.

Se folosesc muguri terminali și muguri axilari. La unele specii de plante mugurii sunt foarte mici. Pentru a recolta o cantitate corespunzătoare de muguri necesari extracției principiilor active trebuie explorate foarte multe ramuri. Această activitate înseamnă un neajuns de nesuportat asupra unui arbore sau arbust. De aceea este mai bine să se recolteze muguri aflați în faza de deschidere.

1.1.7 Frunzele tinere. Sunt posesoare de principii active. Se recoltează când se află în perioada de creștere. Se folosesc proaspete.

1.1.8 Mlădițe. Sunt ramuri tinere sau foarte tinere. Există multe plante lemnoase de la care nu se pot recolta muguri: buxus sau cimișirul (*Buxus sempervirens*), iarba neagră (*Calluna vulgaris*), păducel (*Crataegus monogyna*), păducel alburiu (*Crataegus ozyacontha*), iederă japoneză (*Ampelopsis veitchii*), laurul ghimpos (*Ilex aquifolium*), ienupărul (*Juniperus communis*), lemnul câinesc (*Ligustrum vulgare*), caprifoiul negru (*Lonicera nigra*), maceș (*Rosa canina*), rosmarin (*Rosmarinus officinalis*), mur (*Rubus fruticosus*), zmeur (*Rubus idaeus*), cătina roșie (*Tamarix gallsica*), afin (*Vaccinium myrtillus*), merișor de munte (*Vaccinium vitis-idaea*), vâsc (*Viscum album*) etc.

1.1.9 Seva (limfa). Este reprezentată de lichidul care transportă în plantă substanțe nutritive. Transportă de la rădăcină către frunze seva brută formată din apă plus substanțe minerale, iar de la frunze către rădăcină circulă seva elaborată

Respect pentru oameni și cărți

formată din compuși chimici rezultați în urma procesului de fotosinteză și folosiți de plantă în diferite scopuri. Astfel, în orice plantă circulă doi curenți lichizi: un curent ascendent reprezentat de seva brută care circulă prin vasele lemnoase și un curent descendent format din seva elaborată care circulă prin vasele liberiene.

În activitatea fitoterapeutică practică în mediul sătesc sunt folosite seva recoltată de la mesteacăn (*Betula pendula*) și de la salcie (*Salix alba*). Seva se recoltează înainte ca planta să înfrunzească.

1.1.10 Recoltarea sevei de la mesteacăn (*Betula pendula*)

Seva mesteacănului se recoltează primăvara, la începutul lunii martie, în perioada de lună în creștere. În acest scop, pe partea tulpinii expusă spre sud, la înălțimea de 1 m de la pământ, se face un orificiu adânc de 2-5 cm cu un burghiu care să fie ușor înclinat în sus. În orificiu se introduce un tub de plastic care să aibă în exterior 6-10 cm. Seva se scurge în recipiente de sticlă. Un trunchi de mesteacăn în diametru de 50 cm, furnizează 1 litru de sevă pe zi. După recoltarea sevei, orificiile din trunchiul copacului se astupă cu dopuri de lemn pentru a nu epuiza arborele. În cursul unei zile cantitatea cea mai mare de sevă se obține către orele 12-14. Seva obținută este plăcută la gust și săracă în glucide (0,5-2%). Ea se poate conserva timp îndelungat. Se adaugă puțin ulei de măsline deasupra pentru a o proteja de aer și se sigilează. Se ține la temperaturi joase.

Recoltarea sevei de salcie (*Salix alba*)

Seva de salcie se recoltează când aceasta este în floare. Procedeeul recoltării este la fel ca la mesteacăn (*Betula pendula*).

1.1.11 Rădăcinile tinere.

Constituie sistemul de fixare a plantei în sol și de absorbție din sol a apei cu săruri minerale. Vârful rădăcinii principale cât și al rădăcinilor secundare sunt bogate în meristeme. Celulele meristemate sunt dispuse în filamente care converg spre vârf.

Sunt folosite pentru tratament rădăcinile tinere de mesteacăn pufos (*Betula pubescens*), stejar (*Quercus robur*), gorun (*Quercus petraea*) secară (*Secare cereale*), porumb (*Zea mays*), sorbestrea (*Sanguisorba officinalis*), vița-de-vie (*Vitis vinifera*). Mai sunt folosite în tratament scoarța rădăcinilor de lemn câinesc (*Berberis vulgaris*), migdal (*Prunus amygdalus*), stejar brumăriu (*Quercus petraea*). Rădăcinile plantelor anuale și bianuale se recoltează la sfârșitul perioadei de vegetație. Rădăcinile plantelor perene se recoltează înainte de lignificare.

1.1.12 Recoltarea bobocilor

Bobocii sunt muguri florali aflați în faza de deschidere. Aceștia se recoltează și se folosesc imediat pentru extragerea principiilor active. Se triturează iar apoi se aplică procedeul descris anterior.

1.1.13 Recoltarea florilor.

Florile se recoltează imediat după deschiderea totală a bobocilor.

1.1.14 Recoltarea semințelor.

Semințele sunt organe ale plantelor superioare, gimnosperme și angiosperme, provenite din ovule în urma fecundației. La gimnosperme este alcătuită din tegument și un embrion înconjurat de endosperm primar. Embrionul este format din radicolă, tulpiniță, mai multe cotiledoane (până la 18) și între ele un muguraș. La angiosperme sămânța este alcătuită din tegument, embrion și rezerve nutritive existente în cotiledoane.

Semințele se recoltează când ajung la maturitate.

2. MATERIALE SOLVENTE

Materialele solvente pentru macerația mugurilor, a mlădițelor, ramurilor tinere, rădăcinilor tinere, scoarței, bobocilor, frunzelor, semințelor etc. sunt alcoolul, glicerina și apa.

Folosirea pentru macerație a glicerinei, alcoolului și apei este o acțiune ideală. În multe situații de glicerina se face rost greu. În această situație se folosește alcoolul și apa, glicerina prezintă avantajul că scoate din plantă toate principiile active.

3. MACERAȚIA

Această activitate presupune recoltarea de părți biologice din plantă, prelucrarea ei (triturare, fragmentare prin tăiere), introducerea într-o sticlă închisă la culoare sau într-o sticlă albă dar ținută la întuneric și timpul macerării și adăugarea solventului. În funcție de solvenți ce se află la dispoziție, există două proceduri:

Prima procedură

Materialele solvente folosite sunt glicerina, alcoolul de 90° și apa.

Materialul biologic se triturează sau se fragmentează mărunț, se introduce într-o sticlă și se toarnă alcool de 90° cât să-l acopere. Se astupă recipientul și se

Respect pentru oameni și cărți

lasă la întuneric 5 zile, după care se adaugă un amestec de glicerină și alcool în raport de 1:1. Se lasă la întuneric 21 zile. Se strecoară. Dacă există mai multe macerații cu plante diferite pentru a vindeca o anumită boală, atunci soluțiile se amestecă. Se diluează cu un amestec de 50 părți glicerină, 30 părți alcool, 20 părți apă. Cu soluția obținută se face tratament. Se iau un număr stabilit de picături în ½ pahar cu apă înainte de mesele principale cu 10-15 minute.

A doua procedură

Materialele solvente sunt alcoolul și apa.

Materialul biologic se triturează sau se fragmentează mărunț, se introduce într-o sticlă și se toarnă alcool de 90° sau de 50°, cât să-l acopere. Se lasă la întuneric 5 zile. Se adaugă un amestec de alcool și apă în raport de 1:1. Se lasă la întuneric 21 zile. Se strecoară. La soluția rezultată se adaugă sau nu un volum egal cu apă (se diluează). Cu maceratul obținut se face tratament. Se iau un anumit număr de picături, în ½ pahar cu apă, înainte de mesele principale cu 10-15 minute.

membrană piogenă constituită din celule inflamatorii, din fibrină și din restul gazdă.

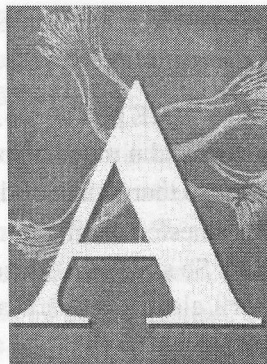
Există abces cald și abces rece.

Abcesul cald este provocat de diferite tipuri de germeni (mai ales stafilococi). Germenii provin din exterior printr-o rană sau din interiorul organismului unde există sediul procesului inflamator. În zonă apare o înroșire, senzația de căldură și febră. Tratamentul corect este în gaura chirurgicală.

Abcesul rece constă în colectarea într-o cavitate nou formată, de materiale rezultate din decompunerea unui focar tuberculos. Aici lipsesc înroșirea și creșterea temperaturii locale. Materialul colectat este seros și tulbur, de culoare galben-cenușiu.

REȚETA 1. SMOCHIN (*Ficus carica*) (Fig. 61): macerat hidro-alcoolic sau macerat glicero-hidroalcoolic din muguri proaspeți, triurați. Se introduce într-o sticlă. Se toarnă alcool de 90° cât să-l acopere. Se lasă la întuneric 5 zile. Se adaugă un amestec de glicerină și alcool 90° în raport de 1:1. Se lasă la macerat 21 zile. Se strecoară. Se adaugă un amestec de 50 părți glicerină, 30 părți alcool, 20 părți apă. Soluția obținută se folosește în tratament. Se iau 30-50 picături în ½ pahar cu apă cu 15 minute înainte de mesele de prânz și seară.

REȚETA 2. SMOCHIN (*Ficus carica*) (Fig. 61): macerat hidro-alcoolic din muguri proaspeți. Aceștia se triturează și se introduc într-o sticlă și se toarnă alcool de 90° cât să-l acopere. Se lasă la întuneric 5 zile. Se adaugă un amestec de alcool și apă în raport de 1:1. Se lasă la macerat 21 zile. Se strecoară. La soluția obținută se adaugă un volum egal de apă pentru diluare. Soluția rezultată este

ABCES

Acumulare de puroi într-o cavitate dintr-un țesut inexistentă anterior. Puroiul din interior provine din dezvoltarea parțială a țesutului. Culoarea lui este galbenă. Procesul corespunde unor fenomene de inflamare și de necroză, declanșate de acțiunea germenilor și a enzimelor eliberate de distrugerea globulelor albe ajunse aici ca efect al mecanismelor de apărare. Abscesul este delimitat de o membrană piogenă constituită din celule inflamatorii, din fibrină și din țesut-gazdă.

Există absces cald și absces rece.

Abscesul cald este provocat de diferite tipuri de germeni (mai ales stafilococi). Germenii provin din exterior printr-o rană sau din interiorul organismului unde există sediul procesului inflamator. În zonă apare o înroșire, senzația de căldură și febră. Tratamentul constă în golirea chirurgicală.

Abscesul rece constă în colectarea într-o cavitate nou formată, de materiale rezultate din descompunerea unui focar tuberculos. Aici lipsesc înroșirea și creșterea temperaturii locale. Materialul colectat este seros și turbure, de culoare galben-cenușiu.

REȚETA 1. SMOCHIN (*Ficus carica*) (Fig. 61): macerat hidro-alcoolic sau macerat glicero-hidroalcoolic din muguri proaspeți, triturați. Se introduc într-o sticlă. Se toarnă alcool de 90° cât să îi acopere. Se lasă la întuneric 5 zile. Se adaugă un amestec de glicerină și alcool 90° în raport de 1:1. Se lasă la macerat 21 zile. Se strecoară. Se adaugă un amestec de 50 părți glicerină, 30 părți alcool, 20 părți apă. Soluția obținută se folosește la tratament. Se iau 30-50 picături în ½ pahar cu apă cu 15 minute înainte de mesele de prânz și seară.

REȚETA 2. SMOCHIN (*Ficus carica*) (Fig. 61): macerat hidro-alcoolic din muguri proaspeți. Aceștia se triturează și se introduc într-o sticlă și se toarnă alcool de 90° cât să-i acopere. Se lasă la întuneric 5 zile. Se adaugă un amestec de alcool și apă în raport de 1:1. Se lasă la macerat 21 zile. Se strecoară. La soluția obținută se adaugă un volum egal de apă pentru diluare. Soluția rezultată este

Respectiv

folosită la tratament. Se iau 30-50 picături în ½ pahar cu apă cu 15 minute înainte de masa de prânz și seară.

REȚETA 3. NUC (*Juglans regia*) (Fig. 46): macerat glicero-hidro-alcoolic din muguri proaspeți. Aceștia se triturează și se introduc într-o sticlă peste care se toarnă alcool de 90° cât să-i acopere. Se lasă la întuneric 5 zile. Se adaugă un amestec de glicerină și alcool de 90°, în raport de 1:1. Se lasă la macerat 21 de zile. Se strecoară. La soluția obținută se adaugă un amestec de 50 părți glicerină, 30 părți alcool, 20 părți apă. Soluția obținută se folosește la tratament. Se iau 30-40 picături în ½ pahar cu apă, cu 10 minute înainte de mesele de prânz și seară.

REȚETA 4. NUC (*Juglans regia*) (Fig. 46): macerat hidro-alcoolic din muguri proaspeți. Aceștia se triturează și se introduc într-o sticlă. Se toarnă alcool de 90° cât să-i acopere. Se lasă la întuneric 5 zile. Se adaugă un amestec de alcool și apă în raport de 1:1. Se lasă la macerat 21 zile. Se strecoară. La soluția obținută se adaugă un volum egal de apă pentru diluare. Soluția rezultată se folosește la tratament. Se iau 30-40 picături în ½ pahar cu apă, cu 10 minute înainte de mesele de prânz și seară.

ACNEE

Boală de piele întâlnită mai ales la tinerii între 13 și 20 ani. Se produce prin astuparea canalelor excretoare ale glandelor sebacee prin dopuri de cheratină. Apare la nivelul feței, al obrazilor, al frunții, al bărbiei, al umerilor și al pieptului. Este vorba de *acneea juvenilă*, *polimorfă* sau *vulgară*. În interiorul foliculilor piloși se formează comedonul constituit din sebum înconjurat de celule cornoase, numeroase bacterii, fungi de tip *Monilia*, *Demodex folliculorum* și bacilul *Propionibacterium acnes*.

Formarea pustulelor de culoare gălbuie configurează *acneea pustuloasă*. Acestea se pot sparge sau se pot usca lăsând în urmă cruste și cicatrici de culoare roz, apoi albe.

Acneea rozacee – reprezintă o dermatoză provocată de tulburări digestive, glandulare, menopauză și nervoase. Se află localizată pe frunte, nas, bărbie și constă dintr-un fond eritematos cu telangiencule pe care sunt presărate papule și papulopustule foliculare.

Tratament acnee juvenilă

REȚETA 1. SMOCHIN (*Ficus carica*) (Fig. 61): macerat hidro-alcoolic sau macerat glicero-hidroalcoolic din muguri proaspeți, triturați. Se introduc într-o sticlă. Se toarnă alcool de 90° cât să îi acopere. Se lasă la întuneric 5 zile. Se adaugă un amestec de glicerină și alcool 90° în raport de 1:1. Se lasă la macerat 21

zile. Se strecoară. Se adaugă un amestec de 50 părți glicerină, 30 părți alcool, 20 părți apă. Soluția obținută se folosește la tratament. Se iau 30-50 picături în ½ pahar cu apă cu 15 minute înainte de mesele de prânz și seară.

REȚETA 2. NUC (*Juglans regia*) (Fig. 46): macerat glicero-hidro-alcoolic din muguri proaspeți. Aceștia se triturează și se introduc într-o sticlă peste care se toarnă alcool de 90° cât să-i acopere. Se lasă la macerat 5 zile. Se adaugă un amestec de glicerină și alcool de 90°, în raport de 1:1. Se lasă la macerat 21 de zile. Se strecoară. La soluția obținută se adaugă un amestec de 50 părți glicerină, 30 părți alcool, 20 părți apă. Soluția obținută se folosește la tratament. Se iau 30-40 picături în ½ pahar cu apă, cu 10 minute înainte de mesele de prânz și seară.

REȚETA 3. PLATAN (*Platanus orientalis*) (Fig. 50): macerat hidro-alcoolic din muguri proaspeți sau frunze proaspete. Mugurii se triturează, frunzele se taie cu o foarfecă în părți mici. Se introduc într-o sticlă și se toarnă alcool de 90° cât să acopere substratul. Se lasă la întuneric 5 zile. Se adaugă un amestec de alcool și apă în raport de 1:1. Se lasă la macerat 21 zile. Se strecoară. Soluția obținută se diluează cu un volum egal de apă. Se iau 30-50 picături de 2-3 ori pe zi, în ½ pahar cu apă cu 15 minute înainte de mesele principale.

REȚETA 4. PORUMBAR (*Prunus spinosa*) (Fig. 53): macerat hidro-alcoolic din muguri proaspeți sau frunze proaspete tăiate mărunt, plus muguri proaspeți sau frunze proaspete tăiate mărunt de nuc (*Juglans regia*). Se introduc separat în câte o sticlă peste care se toarnă alcool de 90° cât să acopere substratul. Se lasă la întuneric 5 zile. Se adaugă un amestec de alcool și apă în raport de 1:1. Se lasă la macerat 21 zile. Se strecoară. Soluțiile obținute se amestecă în părți egale cantitativ. Soluția combinată rezultată se diluează cu un volum egal de apă. Se iau 30-50 picături de 1-3 ori pe zi sau 50-70 picături o dată pe zi în ½ pahar cu apă.

REȚETA 5. ULM (*Ulmus campestris*) (Fig. 68), macerat hidro-alcoolic din muguri proaspeți sau frunze proaspete + **COACĂZ NEGRU (*Ribes nigrum*)** (Fig.20) scoarță luată de pe ramurile tinere sau muguri proaspeți + **PLATAN (*Platanus orientalis*)** (Fig. 50) muguri proaspeți, frunze proaspete sau scoarță proaspătă luată de pe ramurile subțiri. Mugurii se triturează, frunzele se taie mărunt, scoarța se taie în fragmente mici. Toate se introduc separat în câte o sticlă și se toarnă în fiecare alcool de 90° cât să acopere substratul. Se lasă la întuneric 5 zile. Se adaugă un amestec de alcool și apă în raport de 1:1. Se lasă la macerat 21 zile. Se strecoară. Soluțiile obținute se amestecă în aceeași cantitate. La soluția de combinație rezultată se adaugă un volum egal de apă. Se iau 50-70 picături o dată pe zi în ½ pahar cu apă.